

Ball de Gitanes

Palau-solità i Plegamans

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Palau-solità i Plegamans

Coordenades:

Latitud: 41.58768
Longitud: 2.17829
UTM Est (X): 431510
UTM Nord (Y): 4604324

Classificació

Número de fitxa 08156 - 168
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Festa de Sant Isidre](#)
Autoria de la fitxa Virgínia Cepero González
Data de registre de la fitxa: dl., 11/06/2018 - 02:00

Descripció

El Ball de gitanes -d'origen vuitcentista-, és una de les manifestacions més antigues del folklore català, i alhora una de les més vives i dinàmiques, molt estesa per diferents poblacions del Vallès, tant Oriental com Occidental. És una evolució d'anteriors formes de ball popular. L'origen del seu nom, tot i que hi ha

diverses interpretacions, podria provenir de les castanyoles que fan sonar i de les faldilles que porten les noies, que són de vius colors.

No eren considerades pròpiament com un ball sinó com un espectacle tradicional celebrat anyalment per Carnestoltes, on hi participaven colles diferents, donant a la festa un sentit competitiu, rivalitzant en la riquesa de vestuari com ideant noves combinacions que fessin més atractiu i remarcable el ball.

A les Gitanes del Vallès hi figura un casori, i es per això que la primera parella són els nuvis que van al davant, seguits dels padrins i dels convidats. Es compon de dues cançons de pas, per entrada i sortida de la colla: A la Festa i la Festa, i quatre cançons de ball: el Xotis, la Catxutxa, la Contradansa i la Jota.

El vestuari té sempre uns trets comuns: les espadnyes amb picarols cosits, les castanyoles, la faixa del balladors i les faldilles voladores de les noies.

Aquestes danses tenen un caire alegre, vistós i vigorós, i tot i que es ballen amb la mateixa música, cada poble hi aporta la seva particularitat coreogràfica.

La música es caracteritza per un ritme alegre i ràpid, al so de diferents instruments tradicionals, que fan que el grup orquestral per interpretar les colles sigui habitualment la cobla. Acompanyant la música, els balladors fan tocar un dels altres elements característics d'aquest ball, les castanyoles.

Com anècdota del municipi cal mencionar que es va convertir gairebé en tradició, a finals del segle passat, que quan algun membre de la colla es casava, es feia una ballada al seu casament.

Actualment les Gitanes a Palau-solità i Plegamans es ballen, generalment, pels volts del 15 de maig, durant la Festa de Sant Isidre.

Observacions:

Informacions i fotografies facilitades per Joan Carol i Ventura (Agrupació de colles de Ball de Gitanes de Palau-solità i Plegamans).

Consta a l'Inventari de Danses Vives de Catalunya amb el codi: IPCIDV-4-0888.

Història

El ball de Gitanes a Palau-solità i Plegamans es balla des de temps immemorials. Es va deixar de celebrar durant la dècada dels anys 60 del segle passat, i es va reprendre novament l'any 1976.

Actualment és organitzat per l'Agrupació de colles de Ball de Gitanes de Palau-solità i Plegamans.

Bibliografia

CAROL i VENTURA, J. (2012) Què és el ball de Gitanes. Palau-solità i Plegamans: Qu4trepins. Quaderns de Cultura.

INVENTARI DE DANSES VIVES DE CATALUNYA: <http://dancesvives.cat>

